Motion

1981/82: 974

Lars Werner m. fl.

Litteratur och folkbibliotek

Bokbranschen står i dag på nytt inför en allvarlig situation. Det tidiga sjuttiotalets utgivningskris har följts av en distributionskris. Tecken på detta är den drastiskt minskande bokförsäljningen, bokförlagens växande lager av osålda böcker, det allt svagare intresset i distributionsledet för den svårsålda kvalitetslitteraturen samt folkbibliotekens krympande bokanslag. Det sedan 1975 existerande litteraturstödet har inte kunnat förhindra uppkomsten av denna kris. Utgivningsstödet måste därför snarast kompletteras med ett distributionsstöd som inriktar sig på den vid sidan av bokhandeln viktigaste distributionskanalen för kvalitetslitteratur, nämligen folkbiblioteken.

Vänsterpartiet kommunisterna ansluter sig till Sveriges Författarförbunds förslag, om att man omedelbart måste pröva ett stöd till folkbibliotekens inköp av böcker, liknande det som nu finns till bokhandeln genom fackbokhandelsavtalet. Stödet skulle sålunda utgöras av en rabattering av folkbibliotekens inköp av litteraturstödda titlar. "Med en sådan ordning träds inte den kommunala självbestämmanderätten för när," skriver Författarförbundet. "Bibliotekens inköpsbeslut påverkas inte på annat sätt än att de litteraturstödda titlarna får en viss lägre prisnivå." En sådan prissänkning skulle vidare innebära att de litteraturstödda böckerna kunde köpas i tillräckligt många exemplar, för att kunna spridas i hela bibliotekssystemet (filialer, arbetsplatser, vårdinstitutioner, bokbussar) i varje kommun.

Den uppräkning av utgivningsstödet för budgetåret 1983/84 på drygt 3 miljoner kronor, som föreslås i budgetpropositionen (bil. 12 C 9). Litteraturstöd) och som är avsedd att återställa stödets ursprungliga omfång för den svenska skönlitteraturen, föreslås finansieras helt och hållet genom att statsbidraget till folkbiblioteken skärs ner med motsvarande belopp. Naturligtvis leder detta inte till annat än att biblioteken får ännu svårare att köpa in böcker i tillräcklig omfattning. Förslaget är desto mera anmärkningsvärt som den nu arbetande folkbiblioteksutredningen enligt sina direktiv skall pröva "den framtida utformningen av det statliga stödet till folkbiblioteken". Om den här formen för finansiering av kostnadskompensation inom litteraturstödet skall fortsätta, kommer det sannolikt inte att finnas något statligt stöd till folkbiblioteken för utredningen att pröva. Statsbidraget till folkbiblioteken måste därför, i enlighet med kulturrådets anslagsframställning och i avvaktan på utredningens förslag inte bara bibehållas på nuvarande nivå utan förstärkas. I en annan motion tar vpk särskilt upp stödet till litteratur på invandrar- och minoritetsspråk.

Bidragen till folkbiblioteken är emellertid i dag klart otillräckliga, vilket i sig är en orsak till att biblioteken på många håll tvingas till reträtt och att deras service försämras. För att trygga deras ställning krävs en bibliotekslag. Folkbibliotekens specifika funktioner – avgiftsfri litteratur- och informationsförmedling – kan inte övertas av någon annan samhällelig instans. Dessa funktioner måste erkännas som en del av det ansvar samhället har, enligt grundlagen, för medborgarnas lika rättighet till utbildning och studier, till fri åsikts- och opinionsbildning. Detta kan endast åstadkommas genom en lagstiftning om folkbibliotekens verksamhet.

Men den ovan nämnda folkbiblioteksutredningen får enligt sina direktiv över huvud taget inte ta upp frågan om bibliotekslag. Det är en allvarlig inskränkning för en utredning som i övrigt har att belysa alla aspekter av folkbiblioteksväsendet, så mycket allvarligare mot bakgrund av en allt starkare opinion för en bibliotekslag. Utredningen bör därför snarast ges tilläggsdirektiv, som gör det möjligt för den att grundligt belysa frågan om en lagstiftning rörande folkbiblioteken.

Med stöd av det anförda föreslås

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag om rabattering av folkbibliotekens inköp av litteraturstödda böcker,
2. att riksdagen för budgetåret 1982/83 under Utbildningsdepartementet bil. 12 B 17. Bidrag till folkbibliotek anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 5 534 00 kr. förhöjt belopp,
3. att riksdagen uttalar sig för en lagstiftning på folkbiblioteksområdet,
4. att riksdagen hos regeringen hemställer att folkbiblioteksutredningen (U 1979:17) får tilläggsdirektiv att behandla frågan om bibliotekslag.

Stockholm den 22 januari 1982

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk) C.-H. HERMANSSON (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk) BERTIL MÅBRINK (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)